

Badania w ramach projektu pt.: „Wpisywanie cmentarzy w istniejące układy urbanistyczne i ruralistyczne w Polsce w aspekcie ładu przestrzennego na tle współczesnej europejskiej przestrzeni sepulkralnej” miały charakter interdyscyplinarny – prowadzone były w trzech skalach (w skali odpowiadającej: 1) najszerszemu zasięgowi terenowemu tj. jednostka osadnicza z cmentarzem – skala makro, 2) sąsiedztwu cmentarza tj. otoczenie, relacje względem innych elementów – skala mezo oraz 3) terenowi cmentarza – układ przestrzenny – skala mikro) oraz uwzględniały aspekty: społeczno-kulturowy, środowiskowy, kompozycyjno-estetyczny, legislacyjny i funkcjonalno-przestrzenny. Z terytorium Polski badaniami objęto ponad 60 cmentarzy o współczesnej proveniencji (obiekty założone w latach 1999-2019) oraz ponad 100 cmentarzy historycznych zlokalizowanych zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich. Tło dla badań polskich obiektów stanowiły cmentarze wybrane spośród państw europejskich wykazujących podobieństwa do Polski pod względem: dominującej religii, zbliżonego wskaźnika kremacji, przepisów prawa cmentarnego tj.: z Austrii, Belgii, Danii, Francji, Hiszpanii, Niderlandów, Niemiec, Słowacji, Słowenii, Szwecji, Włoch. Ranga cmentarza jako publicznego ogrodu będzie wzrastać z uwagi na stale pogarszającą się jakość zieleni w mieście, dynamiczną urbanizację, prognozy demograficzne oraz sytuację epidemiologiczną, z którą mierzy się świat od 2020 roku. W związku z tym właściwa lokalizacja oraz program funkcjonalno-przestrzenny cmentarza są coraz istotniejsze. Przez właściwą lokalizację rozumie się wpisanie cmentarza w układ przestrzenny miejscowości, w system terenów zieleni, w system przestrzeni publicznych z dostępem do komunikacji publicznej. Z kolei program funkcjonalno-przestrzenny odnosi się do wyposażenia i aranżacji przestrzeni cmentarza. Zrealizowany projekt stanowi odpowiedź na tę potrzebę. W jego ramach opracowano:

- katalog rozwiązań środowiskowych postulowanych do wdrożenia na polskich cmentarzach – co stanowi odpowiedź m.in. na zapisy Europejskiej Konwencji Krajobrazowej oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, globalne problemy środowiskowe oraz wzrastającą świadomość ekologiczną;
- wzornik form przestrzennych i krajobrazowych (tzw. „pattern book”) odnoszący się do kształtowania krajobrazu funeralnego (cmentarz – krematorium) zintegrowanego z otoczeniem, stanowiący odpowiedź na wzrost popularności kremacji i potrzebę „uwalniania” powierzchni dla żywych;
- wielokryterialną analizę oceny przydatności terenów na cele grzebalne, która może mieć zastosowanie jako narzędzie wspomagające w procesie planowania przestrzennego dla urzędników, planistów, zarządców cmentarzy, inwestorów, jak również stowarzyszeń i osób indywidualnych zainteresowanych zagospodarowaniem swojej okolicy. Zaproponowane narzędzie może zminimalizować problemy o charakterze środowiskowym, społecznym, funkcjonalno-przestrzennym, czy kompozycyjno-estetycznym, które mogłyby być wygenerowane przez niewłaściwą lokalizację cmentarza;
- algorytm postępowania przy planowaniu i projektowaniu cmentarza, który został zaaplikowany przy zakładaniu nowego cmentarza komunalnego dla Gniezna oraz przy rozbudowie cmentarza parafialnego w Czerwińsku nad Wisłą (opracowany konceptualny schemat analiz mający usprawnić prace przedprojektowe pozwala zidentyfikować wartości, problemy cmentarza i powiązać go jak najlepiej z układem przestrzennym miejscowości wg triady: dostępność – spójność – tożsamość).

Biorąc pod uwagę powszechność występowania cmentarzy oraz trwałość funkcji terenu, na którym są zakładane problematyka lokalizacji i zagospodarowania cmentarza powinna być przedmiotem zainteresowania ogółu społeczeństwa, dlatego opracowano katalog dobrych praktyk pt. „Cmentarze w krajobrazie. Krajobraz cmentarzy”, który popularyzuje te obiekty jako wielowymiarowe przestrzenie wpływające na osiąganie ładu przestrzennego. Intencją autorki projektu jest, aby katalog funkcjonował jako kompendium wiedzy pomocne przy czytaniu przestrzeni cmentarza oraz przy jego planowaniu i projektowaniu.

Projekt badawczy został doceniony przez międzynarodowe środowisko naukowe, o czym świadczy opublikowanie wyników w wysoko punktowanych czasopismach „Sustainability” (70 punktów) oraz „Landscape Online” (100 punktów).